

VISA OSS BERÄTTELSEARNAS VÄRLD

Hur inspirera barn och unga att läsa – tips till föräldrar

VISA EXEMPEL

EN ATMOSFÄR DÄR LÄSNING VÄRDERAS HÖGT ÄR EN BRA GROGRUND FÖR LÄSKUNNIGHET

POSITIVA, TIDIGA LÄSERFARENHETER påverkar läsvanorna senare i livet. Minnen av högläsning förknippas med känslan av en bra berättelse, trygghet och ömsesidighet. En lyckad lästund innebär att den vuxna och barnet är närvarande tillsammans då de koncentrerar sig på samma berättelse.

GEMENSAMMA LÄSTUNDER i en stressfri miljö stöder fostran och stärker familjebanden. Läsaren och lyssnaren kommer närmare varandra och tilliten stärks. Via berättelser kan föräldrar hjälpa sina barn att identifiera olika känslor och genom att diskutera en bok kan de visa intresse för den ungas själsliv.

VAR EN LÄSANDE VUXEN och visa exempel för ditt barn. Det gör den unga gott att se den vuxna reagera på det han eller hon läser; fördjupa sig, förklara, skratta och bli allvarlig. Det exempel som män med sitt läsintresse visar hör till de viktigaste knepet för att väcka framför allt pojkars intresse för böcker.

LÄSLUST GER FRAMGÅNG

LOCKA BARNET IN I BÖCKERNAS VÄRLD, även om han eller hon genomgår en utmanande utvecklingsfas. Bara att titta på bilder och säga vad de föreställer främjar läsintresset. Också många andra vuxna som står barnet nära, såsom mor- och farföräldrar, kan effektivt stödja läsandet.

SÅ BLIR BARNET EN BRA LÄSARE

Välj ut en intressant bok tillsammans med barnet och hitta en tidpunkt som är lämplig för er båda.

- Läs högt för barnet.
- Läs turvis med barnet.
- Visa exempel och läs själv samtidigt.

Bra början: 15 min per dag..

LÄSFLYT

- 1 **REPETITION:** Läs samma, korta text 3–4 gånger.
- 2 **TURVIS:** Läs texten högt turvis.
- 3 **EKO:** Den vuxna läser upp en mening, barnet läser och upprepar den.
- 4 **EN LÄSLINJAL** hjälper barnet att fokusera på en rad i taget.
- 5 **SVÅRA OCH LÅNGA ORD** i texten gås igenom tillsammans på förhand.

LÄSFÖRSTÅELSE

- 1 Från att utvidga ordförrådet till att förstå begrepp: över- och under begrepp, motsatser, synonymer.
- 2 Berätta med egna ord, minne, föreställningar.
- 3 Diskutera ämnet, bilder och rubriker.
- 4 Orsaker och konsekvenser, fantasi eller verklighet?
- 5 Nyttiga inläringsspel: ekapeli.fi.

DET VIKTIGASTE ÄR BERÄTTELSEN

Det har ingen betydelse om den återges via ett spel, en film eller en bok

SPRID UT LÄSNING överallt i hemmet: dagstidningar, veckotidningar, pocketböcker, illustrerade verk, uppslagsverk, handböcker.

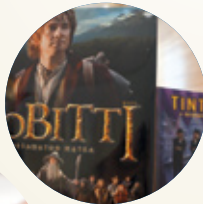
PORTTEORIN FUNGERAR: Om barnet får positiva läsupplevelser via lättare böcker växer han eller hon upp till en mångsidigare läsare.

ERBJUD BARN som skyr läsning till att börja med verk som innehåller en fartfylld intrig med många händelser, även dialoger, färre skildringar och mer äventyr. Undvik alltför tråkiga eller långa böcker.

BOKDISKUSSIONER FÖRDJUPAR läsupplevelsen. Ställ öppna och intressanta frågor. Betrakta barnet/den unga som en jämlik konversatör.

UPPMUNTRA BARNET/den unga att läsa med hjälp av modern teknik. Det finns många fartfyllda boktrailers och bokbloggar för ungdomar på webben, till exempel bibliotekens webbplats sivupiiri.fi.

MÅNGA TV-SERIER och filmer bygger på en roman. Visa början av en film och uppmuntra barnet att läsa resten i boken.

MÅNGSIDIG LÄSNING förbättrar läskunnigheten: faktaböcker, humor, skräck, äventyr, biografier, bildböcker, science fiction, deckare, sport, krig, historiska romaner, serieromaner, teknologi, spelvärlden. Tidskrifter som handlar om musik, vetenskap, hobbyer och subkulturer känns inspirerande med sina korta texter, informativa illustrationer och spännande fakta.

BLAND UNGDOMAR är pojkar mindre läskunniga än flickor. Skillnaden återspeglar flickors och pojkars olika attityder och läsvanor.

UTNYTTJA MANNENS/den större pojkens kraft: Små pojkar tar gärna modell av äldre, och äldre läser gärna då de får visa exempel.

MULTILITTERACITET GER FRAMGÅNG I INFORMATIONSSAMHÄLLET

LÄSKUNNIGHETEN UTVECKLAS BÄST

då man läser tryckt text av olika slag, särskilt berättande texter. Vid sidan av tryckt text är det också mycket nyttigt att läsa olika typer av webbtexter.

I WEBBMILJÖN BEHÖVER BARN hjälp av en vuxen för att kritiskt kunna bedöma olika källors pålitlighet och förstå vad de läst. Begreppet läskunnighet utvidgas då till multimodala färdigheter, som bland annat innebär förmåga att söka information samt tolka bilder och olika medier.

MULTILITTERACITET KRÄVS ÄVEN för att barnet ska bli en delaktig individ som har kontroll över sitt liv, dvs. som till exempel kan förstå olika bestämmelser och fylla i formulär.

I MEDIERNA ÄR BARN OCH UNGA alltid aktiva deltagare och parter. Med delaktighet avses att bli hörd och förstådd samt att ta ansvar och känna att man hör till en grupp, en familj, en gemenskap eller ett samhälle.

Det är viktigt att läsa tillsammans. Gör läsningen till en trevlig stund som stöder delaktigheten inom familjen.

VI KAN LÄSA – MEN VI VILL INTE

De internationella PISA- och PIRLS-undersökningarna som mäter inläring och inlärningsattityd visar att Finland hör till världstoppen inom läskunnighet. Oroväckande är dock att läsmotivationen bland 10-åringarna i Finland är näst lägst i internationell jämförelse. Skillnaderna mellan flickors och pojkars läskunnighet är större hos oss än i andra länder. PISA-resultaten för 15-åringar visar dessutom att antalet unga som läser för eget nöje har minskat mer i Finland än i något annat land som toppar läsningstatistiken.

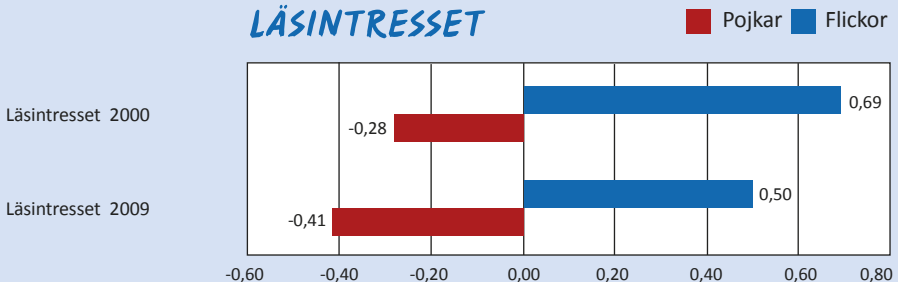
VÅRT SPRÅK SÄTTER GRÄNSERNA FÖR VÅR VÄRLD

Barn och unga som har ett stort ordförråd kan förstå och ta emot vad de hör och läser mycket exakt. Med hjälp av berättelser lär de sig att kombinera information och helheter. Ord är verktyg som gör det möjligt att kommunicera, bilda uppfattningar samt bearbeta och uttrycka känslor och tankar.

ORDFÖRRÅDET

- 7-åringar: 5 000–7 000 ord
- 17-åringar, som inte läser utanför skolan: 15 000–17 000 ord
- 7-åringar, som läser på fritiden: 50 000–70 000 ord

LÄSINTRESSET

Professor Jouni Välijärvi, direktör för Pedagogiska forskningsinstitutet:
PISA-undersökningsresultat

Respektera
barnets val: Nyckeln
till läsintresset finns i
texter som intresserar
barnet/den unga.

BIBLIOTEKEN ERBJUDER förutom boktips även inspirerande boklistor och webbmaterial, såsom boksampo.fi och kirjastoreitti.fi. Webbplatsen [Lukuhoero](http://Lukuhoero.fi) innehåller bokrelaterade övningar som gör det möjligt att bearbeta olika aspekter som är viktiga för förskolebarn. Biblioteken lånar också ut e-böcker.

Källor – läs mer

mll.fi /[vanhempainnetti](http://vanhempainnetti.fi) • vanhempainliitto.fi > [valosa](http://valosa.fi) • hemochkola.fi > [enkvartomdagen](http://enkvartomdagen.fi) • lukuinto.fi > William Brozo: *The issue of boys' reading achievement* • *Läslust-gemenskaperna* i Viitasaari och Kerkkoo • Agneta Möller-Salmela: *10 askelta lukeminspiraatioon* • Lukukeskus.fi > *10 faktaa lukutaidosta* • *Hufvudstadsbladet* 10.9.2014: *Få förväntar sig att pojkar ska läsa* • *Helsingin Sanomat* 11.9.2014: *Vinkejä poikien lukuinnon herättämiseen* • *PISA 09: Kestävä osaamisen pohja?* Red. Sari Sulkunen och Jouni Välijärvi • *Pohjanmaan nuorisoportaali: decibel.fi/tietoa/vapaa-aika/kirjat-ja-lukeminen* • Kaisa Leino 2014: *The relationship between ICT use and reading literacy*

NÄR DU LÄSER ÄR VÄRLDEN DIN

Finlands Föräldraförbunds kärnuppgift är att stärka samarbetet mellan hem och skola. VALOSA är ett projekt som Finlands Föräldraförbund bedriver i samarbete med föräldrarna i syfte att främja 7–13-åriga barns delaktighet och välfärd i hemmet, skolan och kommunen.

Mannerheims Barnskyddsförbund är en medborgarorganisation som främjar barnens rätt till en sund och lycklig barndom.

Läslust är ett nationellt program som finansieras av Undervisnings- och kulturministeriet och som genomförs av Uleåborgs universitet. Målet är att utveckla mångsidiga läsfärdigheter hos barn och unga i samarbete med skolorna och biblioteken.

Finlands
FÖRÄLDRAFÖRBUND
vanhempainliitto.fi

MLL
mll.fi

LUKUINNO • LÄSLUST
LUKUINNO • LÄSLUST
lukuinto.fi

LÄSNING FÖR LIVET

Uppmuntran hemma
behövs – läsningen
i skolan räcker inte
för att barnet ska
utveckla tillräckliga
läsfärdigheter.

”Unga vill höra
stora berättelser.”
Författare
Siri Kolu

”Berättelserna
tar oss till fjärran
världar utan att vi behöver
skiljas från varandra.”
Aleksi Delikouras, författare
och filmregissör

”Dagens läsare
skapar morgondagens
samhälle.”
Agneta Möller-Salmela,
specialbibliotekarie
och prisbelönad
läsinspiratör

